

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 20 • год. ХСV • 27 октомври 2017 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

**ДОКАЖЕТЕ, ЧЕ „Тракия“
Е ВЕСТНИКЪТ, БЕЗ КОЙТО
НЕ МОЖЕТЕ! В „БЪЛГАРСКИ
ПОЦИ“ ВИ ОЧАКВАТ!**

Каталоген номер 759

НЕ ОТЛАГАЙТЕ!

Абонирайте се!

В ПАМЕТ НА ДЕДИТЕ НИ!

НАЦИОНАЛНАТА ИНИЦИАТИВА-ЕКСПЕДИЦИЯ
НИ ВЪРНА КЪМ КОРЕНИТЕ

В националната инициатива-експедиция „По обратния път на дедите ни – 2017“, организирана от Съюза на тракийските дружества в България, участваха ученици, спечелили награди от националния конкурс за есе и разказ на тема „Завръщане към корените“, директори на училища, консултанти и родители на победителите в конкурса от София, Свиленград и Бургас. Наградите на учениците бяха връчени от вицепрезидента на Република България Илияна Йотова и от кмета на Столична община Йорданка Фандъкова по време на прояви в Свиленград и в София, организирани от СТДБ, Тракийския научен институт и Тракийско сдружение „Национална инициатива „Завръщане към корените“ и „По обратния път на дедите ни“. Участие в експедицията „По обратния път на дедите ни – 2017“ взеха тракийци и потомци на тракийски и малоазийски бежанци от тракийските дружества в София, Асеновград, Шумен, Варна, Несебър, Поморие, Бургас, Ямбол, Стара Загора и Ди-

митровград.

Ето какво разказа за маршрута на експедицията Божана Богданова, потомка на тракийски бежанци от Булгаркьой, Кешанска кааза и Търново, Узункюприска кааза, Одринска Тракия. Тя е председател на Софийското тракийското дружество и на Националната инициатива: "По време на експедицията (29-30 септември т.г.) научихме за Чермен, свързан с Черноменската битка за вземането на Балканите от Османска империя, 1371 г. Бяха посетени значими ис-

торически обекти в Димотика: крепостните стени, църквата „Света Богородица“ („Елефтеротрия“ златната църква), в Софлу – музея на коприната, музея на архитектурата, манастира „Света Богородица“, с. Пишманкьой (Песани), някогашно българско село, сринато и напълно обезлюдено, Доганхисарския балкан, Армаганската долина, гр. Александруполис (Дедеагач), пристанището, където голяма част от тракийци са изкарвали прехраната си, някогашната митница на Атанас Бу-

ров, фара на брега на Бяло море, някогашното българско училище, църквата „Свети Никола“, с. Шехенлар (Атия), откъдето през месец април 1914 г. бежанците от с. Булгаркьой тръгват обратно от Варна и от други селища на България към Шехенлар, близо до Дедеагач с надеждата, че ще успеят да се върнат по родните си места, гр. Фере – руините, останките от манастира „Панагия и Космосотиря“ („Богородица Всеспасителка“ „Спасителката на света“), останки от крепостните стени, оцелялата църква „Света Богородица“, обгоряла сякаш да напомня за десетки живи изгорели жени и деца, залостили се в нея, но не предали се на турската потеря.

Тъжните тракийски песни, изпълнени от прекрасните гласове на Фолклорна формация „Българка“ от Несебър на фона на тъжните звуци на кавала и заукопйната молитва, питките, тамяна, запалените свещички, виното, водата, халвата, цветята – всичко върху месаля на земята.

В памет на дедите ни!

Картината беше уникална.

Екип на Българската национална телевизия засне вълнуващите мигове.

В ЧАВДАР ГЕОРГИЕВ, ЧЛЕН НА ВК НА СТДБ древнотракийската митология Прометей е титанът, който дава огъня на смъртните хора. С това той става символ на човеколюбие, ненавиждащ тиранията и борец за справедливост. Защото огънят е жизнено необходимо за физическото оцеляване на човека. Всеки, който е гледал телевизионните поредици

В знак на признателност към делото им, Денят на народните будители – 1 ноември (19 октомври – ден на Св. Йоан Рилски Чудотворец) е въведен през 1922 г. от правителството на Александър Стамболийски. Времето не случайно съвпада с поредната национална катастрофа за България и трагичните събития с геноцида на тракийските българи. Време, когато из-

Мисия – да запалиш огън!

на Бър Грилс по „Нешънъл джиографик“, се е убедил колко трудно е да запалиш огън с подръчни средства и още по-трудно да го поддържа след това. Не случайно в древността, пазителят на племенното или семейното огнище е една от най-отговорните и почетни длъжности.

■ Чавдар Георгиев

Но това е физическият огън и само той не е достатъчен за оцеляването. Нужни са знание и сила на духа, вяра в правотата на каузата за която се бориш и живееш. А това вече е мисията на будителите, които палат духовния огън, пазят паметта и популяризират знанието за националната история, майчиния език и традиции, родна култура и дълг към отечеството.

След дълги и тежки години на робство през XVIII и XIX век се раждат по нашите земи просветни, религиозни и революционни дейци, които палат искрата и пръскаят знание; събуждат българското народосъзнание и правят възможно Априлското въстание от 1876 г. Без Паисий Хилендарски, Софроний Врачански, Владислав Граматик, Неофит Бозвели, Иларион Макриполски, Антим I, братя Миладинови, Васил Левски, Христо Ботев, Любен Каравелов, Капитан Петко войвода днешна България не би съществувала, или поне не в този вид. Наред с тях за българщината се борят стотици училищни, книжовни, читалищни и др. културни дейци, които допринасят с делата си за духовното израстване на българина.

тощения от войни и обезверен народ има нужда от искра надежда, самочувствие и самоуважение.

Днес нещата не са драстично различни, макар и без война, при нови условия и геостратегически приоритети. Безкрайният преход отзощи нацията; ресурсите се разграбиха и продължават да се грабят; хората загубиха вяра, а някои и посока; ценостната система се деформира; в духовната сфера цари тотално опростачване.

Камбаната бие за нови будители и Съюзът на тракийските дружества в България (СТДБ) влага цялата си енергия в тази посока. През годините след възстановяването си от 1990 г. стратегическите задачи на Съюза не слизат от дневния му ред:

- Признаване геноцида от началото на XX в. над тракийските българи;

- Обещание на тракийските бежанци за имуществата, заграбени в родните им места в Източна и Беломорска Тракия;

- Провеждане на последователна политика по националния въпрос, част от която е и тракийската кауза;

Продължава на 2-а стр.

■ Фолклорната формация „Българка“ от Несебър пред църквата в Фере

Продължава на 2-а стр.

МНЕНИЯ НА МЛАДИ УЧАСТНИЦИ В ЕКСПЕДИЦИЯТА

ТРЪНЛИВИЯТ ПЪТ КЪМ СПАСЕНИЕТО

ДИАН СТЕФАНОВ ПОПОВ
НА 12 Г. ОТ ГР. СВИЛЕНГРАД

През 2013 г. участвах в националната инициатива-среща „Завръщане към корените“ в Сливен и бях награден с грамота за най-малък потомък. Заедно със семейството ни бях и на следващите срещи – в София през 2014 г. и в Созопол – през 2015 г. Осмата среща „Завръщане към корените“ бе в моя роден град Свиленград. През 2016 г. взех участие в конкурса „Завръщане към корените“ с материал на тема „Тракийските войводи“, благодарение на което се включих в националната експедиция „По обратния път на дедите“, състояла се на 29 и 30 септември 2017 г.

Моите баба и дядо редовно ми разказват за нашите прародители, които са живели в земите на Беломорска Тракия. През 1913 година са били прогонени оттам и след множество трудности, недохранване и студ се установят на територията на днешна България. Многобройните разкази:

– за село Пишман, където са родени прабаба ми Митра и пращяло ми Нико;

– за село Доганхисар, където е роден Капитан Петко Войвода;

– за Дедеагач, където българите отказват да приемат гръцката вяра;

– за Фере, където четите на воеводите Руси Славов и Димитър Маджаров, правят засада и убиват командира на турската войска, като част от българското население се разбягва към Доганхисарския балкан;

■ Пред паметника на Петко войвода в Маджарово

– за Армаганската долина, чешмата Армаган и Сарджевите колиби, намиращи се между Доганхисар и Пишман, където през месец септември 1913 г. са намерили смъртта си близо 1000 бежанци от Беломорска Тракия, породиха у мен желанието да посетя тракийските територии и да премина по пътищата, по които са вървели моите предци.

Така в 6 часа сутринта на 29 септември се озовах в автобус, пълен с наследници на тракийски българи, на последната точка от днешна България – ГКПП „Капитан Петко войвода“. На този граничен пункт през 2004 г. са построени паметник и чешма на името на героичния Петко Войвода.

Още в началото на експедицията г-жа Божана Богданова ни раздаде материали, карти и снимки, издирени и събирани лично от нея и от други участници в националните инициативи – ежегодните срещи „Завръщане към корените“ и експедиции „По обратния път на де-

дите“. Освен това ни предостави и бадж с името на селото, в което са живели нашите предци, като целта е по този начин да открием наши роднини или тракийци от същите села. По този начин лично аз се запознах с един господин, потомък на тракийци от с. Пишман. Освен папките с материали г-жа Богданова бе подготвила за всеки от нас и по една четирилистна детелина – символ на националната инициатива – среща „Завръщане към корените“ и експедицията „По обратния път на дедите“. Оказа се, че пътят на нашите предци, дори когато преминаваш по

него в днешни дни, и то с автобус, а не с волски каруци и пеш, никак не е лек. Нашето пътуване бе изпълнено с множество трудности и препятствия, но въпреки това ние успях-

ме да посетим:

– град Димотика (дн. Дидимотихо), където видяхме крепостта на града и посетихме църква, която беше огромна и със златни кубета. Там беше много хубаво и величествено.

– град Суфли, където

посетихме музея на копирната и видяхме музея на архитектурата,

– град Дедеагач (дн. гр. Александруполис), където спряхме на пристанището, до големия и красив морски фар. На пристанището, аз стоях загледал в Бяло море (Егейско море), и сякаш усетих трепетното очакване, с което моите предци са търсели своето спасение през далечната 1913 г.

– град Фере, където посетихме църквата „Св. Богородица – Спасителката на света“. Научихме, че тази църква е опожарена поради това, че в нея са се скрили жените и децата, тракийски

бежанци и понеже турските войски не са могли да отворят църквата са я подпалили.

Първият ден от експедицията ни приключи в град Ивайловград, където местните тракийци ни посрещнаха с много топлина, песни, танци и смешки, на специална вечеря, обсапана с български традиционни ястия, както и баница, трушия, кебапчета.

На следващата сутрин посетихме забележителността – Вила „Армира“ – римска богаташка къща, от-

Там на паметника запалих свещица в памет на моите прародители. Домакините от града бяха подготвили курбан за упокой на душите на починалите.

В град Маджарово поставихме венци на мемориала и на паметника на Капитан Петко войвода. В изработването на единия венец участвах и аз. Поклоних се пред паметниците на воеводите Руси Славов и Димитър Маджаров и си спомних за думите на дядо ми, че когато неговите баби

■ Оцелелите тракийски бежанци и тракийски деца

крита при изкопни работи за построяване на язовир. Интересното бе отоплението на вилата – керамични тръби, по които преминава топъл въздух. Подът на вилата е покрит с римски мозайки с различни елементи. Стените и са изработени от мрамор, а в нея има много мраморни статуи и дори басейн.

След това поехме към град Маджарово, за да вземем участие в ежегодния „Ден на тракийската памет“, посветен на загиналите тракийски бежанци, във водите на река Арда, през далечната 1913 година. Тук е убит и дядото на моя дядо – прапрадядо ми Курти Ников, който се е опитвал да премине кървавата река, носейки на раменете си бащата на дядо ми – пращяло ми Нико. През река Арда е преминала и майката на дядо ми – прабаба ми Митра, само на три годинки, която е била останала сираче.

и дядовци са вървели по пътя към свободна България са били защитавани и водени именно от войводите Руси Славов и Димитър Маджаров.

Така приключи моята експедиция, на която аз отидох съвсем сам без родители и роднини, и през което време съпреживях живота на тракийските бежанци, на онези деца, които са били изоставяни по принуда от родителите си в горите и шубраците, по трънливия път на спасението към територията на днешна България. За жалост много малко от тези невръстни деца са оцелели. Желая да се включат отново през следващата година в същата експедиция, за да мога да изпълня заръката, поставена от дядо ми – да взема пръст от земите, където са се родили майка му и баща му, и да открия наши близки родственици.

В ПАМЕТ НА...

Продължение от 1-а стр.

Вечерта прекрасните момчета и момчета от тракийската организация в гр. Ивайловград ни посрещнаха мило и сърдечно с много тракийски гозби и напитки, тракийски песни и хора. Всички останаха приятно изненадани, впечатлени и омаяни. На другия ден учениците посетиха вилата „Армира“ край Ивайловград. Всички участници се включиха в ежегодно провеждания Национален тракийски събор-поклонение „Ден на тракийската памет“ в Маджарово. Колоната от 121 участника в националната инициатива-експедиция „По обратния път на дедите ни“ 2017 водеха „оцелелите тракийски бежанци и тракийски деца“.

С много венци, цветя и питки почетохме паметта на трагично загиналите тракийци и малоазийци.

■ Мигове от спомена

■ „Малкото тракийче“ Яница Стоянова, 8 годишна от Бургас, разказва с възхита как „дългото пътуване“ си е струвало

Мисия – да запалиш...

Продължение от 1-а стр.

• Борба срещу ислямизацията на Източните Родопи, неоосманистката стратегия на меката сила и подмяна на историческите факти

• Работа с българските общности в чужбина и защита на техните права и интереси

През последните години много конюнктурни личности и партии се опитаха да приватизират и използват тракийската кауза като трамплин за собствено кариерно израстване или печелене на избори, но нямаха успех или пък беше моментен. Хората бързо и безпогрешно разпознаваха менте-то.

Единствено СТДБ остана твърд, принципен и

автентичен борец за историческата правда и поддържане паметта за трагичните събития.

Единствено СТДБ популяризира настоячиво в България и Европейския съвет тракийската кауза, като общонационална такава.

Единствено СТДБ постоянно упражнява натиск върху отговорните институции в България и ЕС в полза на тракийския въпрос.

Единствено СТДБ издига паметници за увековечаване паметта на жертвите на геноцида и на борците за тракийската кауза.

Съюзът на тракийските дружества в България го прави и ще продължава да го прави, защото това е мисията събрала хората в Съюза – мисията да разпалат духовен огън!

ЖЕЛЯЗНАТА ЦЪРКВА „СВ. СТЕФАН“ В ИСТАНБУЛ Е ОБНОВЕНА

Българската църква „Свети Стефан“, наричана още Желязната църква заради уникалната ѝ конструкция, е напълно обновена след дълъг ремонт.

Православният храм в квартала „Фенер“ край брега на Златния рог в Истанбул силно впечатлява с реставрирания си вид и красив изглед. Църквата все още е затворена за посетители, теренът наоколо е строителна площадка, но ремонтните работи по реставрацията на уникалния български православен храм са доста напреднали. Свалено е строителното скеле, което опасваше конструкцията, докато се ремонтирало в продължение на няколко години. От камбанарията се открива прекрасна гледка към Златния рог и Босфора, която е трудно да се забрави. Екипите продължават да работят по вътрешната декорация, която също е впечатляваща.

„На 7 януари 2018 г. предвиждаме да се състои тържественото откриване и освещаването на обновената българска църква „Свети Стефан“ на брега на Златния рог в Истанбул“, заяви председателят на българската общност в Истанбул Васил Лиязе пред БТА. „Тези дни проведохме среща с ръководството на фирмата, извършваща ремонта, и отговорните представители от истанбулската голяма община и община Фатих, които ни

увериха, че ще предадат навреме ремонтирания храм. Основните ремонтни дейности са на привършване, извършват се вътрешните декорационни работи, озеленяването. Отсега се подготвяме старателно за откриването“, допълни каза Васил Лиязе.

На официалното откриване ще присъстват отговорни лица на най-високо равнище от България и Турция, очакват много гости.

„Това ще бъде може би най-възбуждащото събитие в живота на нашата общност, ще се сдобием с нашата обновена уникална църква. Смятам, че друга такава църква няма да има в Истанбул“, каза още Васил Лиязе. Той имаше среща на най-високо равнище у нас. Срещна се с представители на СТДБ, разговаря с председателя на СТДБ Красимир Премянов. Както е известно Съюзът поддържа най-тесни връзки с българската общност в Истанбул и имаше значителен принос за уреждането на експозицията в Метроха на Екзархията.

Ремонтът на желязната църква в Истанбул продължи няколко години. Той се финансира от Истанбулската голяма община и община Фатих и ремонтът е на стойност около 2,5 млн. евро, като се извършва и със съдействието на българската държава.

Главният архитект на проекта

по реставрацията на „Свети Стефан“, Фикрие Булунмаз, която ръководи строителния и реставраторския екип, заяви: „Укрепихме така добре българската църква „Свети Стефан“, че вярвам, че ще издържи още поне 150 години“.

Тези дни в комплекса на Българската екзархия в квартал

Шишли бе открита ремонтираната зала, която цариградските българи наричат Малкия салон, тъй като в комплекса има един още по-голям салон. И двата салона се ползват за срещи и различни инициативи на общността. На откриването присъстваха българите от общността.

Присъства и генералният кон-

сул на България в Истанбул Ангел Ангелов заедно с представители на генералното консулство. Ангел Ангелов поздрави цариградските българи с новата придобивка и пожела на всички здраве и енергия за запазване и продължаване на българщината и предаването ѝ от поколение на поколение.

СЪС ЗАКОНОПРОЕКТИ КАРАКАЧАНОВ СЕ ИЗПРАВЯ СРЕЩУ РАДИКЛАНИЯ ИСЛЯМ

„Чужди граждани да не могат да присъстват в ръководството на религиозните общности в България. Чуждо финансиране да бъде спряно или контролирано от държавата. Да се установи възможността религиозното образование да се получава в България и да се ограничи чуждо нетрадиционно религиозно влияние в България и да се направят промени в Наказателния кодекс, чрез които правораздавателните органи да имат много по-лесни механизми за бързо справяне с тези проблеми“, коментира в Министерски съвет вицепремиерът и министър на отбраната Красимир Каракачанов, съобщава БНТ. Заплахата от радикален ислям и мерките за противодействие в България обсъждат в Министерския съвет Красимир Каракачанов, шефовете на специалните служби и силовите министерства. На срещата

са обсъдени и въпроси, свързани с радикалния ислям като глобална заплаха. Всичко това ще бъде оформено в два законопроекта, които в момента се изработват и ще бъдат предложени за гласуване в Народното събрание до края на годината, обяви вицепремиера. Една от идеите, която ще залегне в един от двата законопроекта, е да се създаде Висш мюсюлмански институт у нас, който да обучава религиозните проповедници, а самата държава да поеме религиозното обучение в училищата. Всички тези промени ще бъдат оформени до края на месеца, коментира Каракачанов. Основният извод на Каракачанов е, че проблемите, които се забелязват в редица европейски държави, свързани с присъствието на чуждестранни проповедници и наличието на опит да се внесе радикална идеология сред религиозните общности

съществуват и в България. Според него тези опити трябва да бъдат веднага ограничени с промени в Закона за образованието и Закона за вероизповеданията.

Вицепремиерът аргументира информацията на службите и изводите от срещата с факта, че до 2010 година в България не е имало нито едно дело за радикален ислям, а от 2010–2017 г. делата са скочили до 50. По думите му, проблемът са лица, които са завършили своето теологично образование в чужбина в страни, където се преподава салафитска и уахабитска религиозна идеология и които след това са се завърнали в страната и проповядват сред религиозни общности. Тези лица и дейността им трябва да бъдат ограничени и финансирането от чужбина на религиозните вероизповедания у нас.

Недим Генджев: Главният мюфтия е от „Мюсюлмански братя“

Главният мюфтия Мустафа Алиш е от „Мюсюлмански братя“, завършил е в Йордания и не е никакъв доктор. Нека да ме съди. Не е само той. Целият висш духовен съвет е от хора, които нямат жилища в България. Опасността за националната сигурност я има. Прав е г-н Каракачанов, че държавата трябва да плаща парите на имамите. Това заяви бившият главен мюфтия Недим Генджев в „Лице в лице“ на Би Ти Ви. Мюфтиството лъже, че няма пари да плаща на имамите. Къде са доходите от вакъфските имоти, от наемите? Приходите от тях могат да бъдат 15-20 милиона. Имам справка от НАП, че мюфтиството дължи на НАП 9 милиона. Съдебен изпълнител вече е конфискувал някои вакъфски имоти, твърди той.

Мюсюлманското вероизповедание сега е пълен провал. 660 джамии са затворени. Младите имами заминаха да работят на Запад, където държавите им плащат хиляди евро заплата. Германия, Франция плащат, Меркел им плаща, докато тук опасността идва от другаде. Главният мюфтия Мустафа Алиш и другите нямат жилища в България, повечето живеят в Турция. Парите идват тук и се връщат обратно в Турция, каза Генджев.

АУТОПСИЯ НА ЕДНА ИЗМАМА

ГЕН.ТОДОР БОЯДЖИЕВ

За кой ли път, в дневния ред на обществото, отново се появява темата за досиетата. Многократно, от 4 декември 1990 та до ден днешен ген. Тодор Бояджиев е вземал отношение по този наистина болезнен въпрос. И в най-новата му книга – „Изповед на шпионина“, която издателство СИЕЛА по всяка вероятност ще предложи на читателите в началото на 2018 г., има глава на тази тема.

„Шампанското е коварно питие. След втората чаша внезапно се оказваши пред трета бутилка. В мозъка ти пукат мехурчета. Фантазията ти работи като прахосмукачка. Всмуква целия околел боклук, а ти имаш чувството, че ядеш орхидеи“.

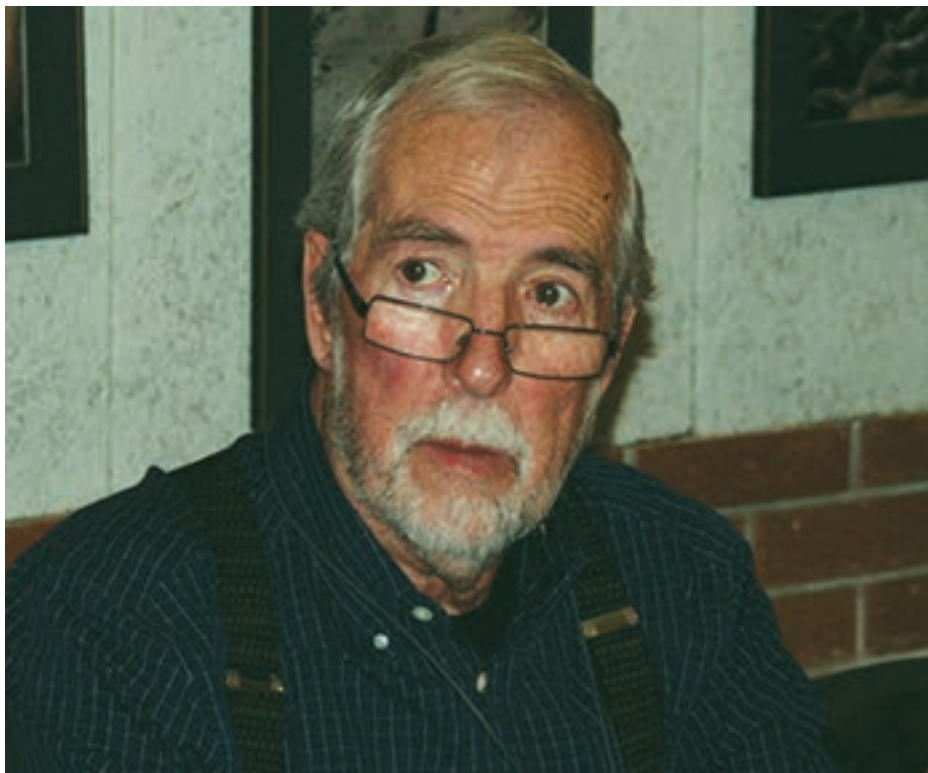
Използвам този цитат от „Аутопсия на една любов“ на големия Виктор Пасков, защото мисля, че много картинно илюстрира това, за което ще пиша, въпреки че е далече по-различно от понятието „любов“.

Разбира се, че става дума за една от най-крупните и зловредни манипулации през последните 27 години, с тежки последици както за формирането на „нов“ обществен морал, така и за националната сигурност – ДОСИЕТАТА! На няколко места в новата ми книга става дума за това, но мисля, че е задължително да му отделия и самостоятелна глава.

Заглавието, което избрах за тази глава може да вкара читателя в заблуда. Общозвестно е, че аутопсия като правило се прави пост-мортем. За съжаление, в случая не е така.

Измата „ДОСИЕТА“ не само е жива, а продължава да е в активна употреба. Крайно време е не отделни индивиди, а обществото като цяло най-после да запита – „ДО КОГА?“ Опитам се да запалю червената лампа, да бия тревога още в началото, когато на 4 декември 1990 г. въпросът за „отваряне“ се появи в дневния ред на 7-то Велико народно събрание. В това инфарктно заседание излизаха четири пъти на парламентарната трибуна и призовавах за мисъл преди „да отворим кутията на Пандора“ и против абсолютно изкривеното поставяне на знак за равенство между оперативното понятие „сътрудник“ и моралната категория „доносник“.

За съжаление позволихме на шепата недорасли „капацитети“ и новопоявили се „активни борци-шушумиги за демокрация“

да „убедят“ голяма част от обществото, че разузнаването и специалните служби са мръсна дума, че са ненужно зло и трябва не само да изчезнат, а да се поставят за обществено поругаване на позорния стълб. И с няколко извратени движения лепнаха етикета „доносник“ на хиляди честни хора, които поставяха интересите на държавата и нацията над личните си интереси и амбиции.

Самата идея за „отваряне на досиетата“ беше зачехната в грях. И до днес не е ясно кой беше „осеменителят“? От вън или от вътре, от ляво или от дясно, от самата Държавна сигурност или от друг професионалист? Който и да е „донорът“ на идеята, семето попадна на благодатна основа и предизвика едно от особено бързите и ефективни активни мероприятия с широк обществен резонанс – и в ляво, и в дясно, и в мнозинството все още неориентирано в политическите посоки.

„Опаковката“ на мероприятиято беше повече от заразителна. Според „авторите“ това беше пътя за „национален катарзис“. Отваряйки досиетата всички щяхме да се отърсим от миналото и да се събудим като нова, пречистена, демократична нация.

На тази химера се хванаха и такива светли и чисти умове и идеалисти като genialния поет на любовта и честността Валери Петров, журналиста с ботево перо Стефан Продев, творец на международна известност и автор на един от най-човешките филми за холокоста „Звезди“ Анжел Вагенщайн. Хвана се и доказалият се още по времето на тоталитаризма разследващ журналист Тамбуев, избран за първи председател на ко-

мисията по досиетата.

Каква беше истината? Избраният от 7-то Велико народно събрание президент (председател) Петър Младенов заради един фалшифициран телевизионен запис и една манипулирана реплика подаде оставка. Предстоеше избор на нов президент. Очерта се като водеща силната, харизматична кандидатура на д-р Петър Дергалиев. Възстановената от него партия на социалдемократите изживяваше истински бум. Общественият му авторитет нарастваше бързо. И това определено не се харесваше на останалите в Съюза на демократичните сили. Не се харесваше, дори плашеше и ръководството на БКП.

И тогава на сцената, зад кулисите се появи „осеменителят“. Той наистина намери подходяща личност – един политически лилипут, псевдо „политзатворник“ с амбиции за водачество и го превърне в кукла на конците като му „нашепна“, че ако се отворят „досиетата“ ще изкочи декларация за сътрудничество с ДС, подписана от Доктора при задържането му като опозиционер на народната власт в лагера Белене.

Пълна фикция. Такава декларация няма! Но това роди „катарзиса досиета“. Въпросът, без дори да се намеква, че има съвсем конкретна цел, бе поставен на Кръглата маса, а на 4 декември 1990 г. се появи и в дневния ред на ВНС.

Еуфорията обхвана залата, желанието за катарзис, на практика за чудо, което като с магическа пръчка, с едно махване ще изпрати марксизмо-ленинизма в небитието и ще се събудим като преродена нация, беше непреодолима. Едва ли в нашата българска

и международна практика е имало активно мероприятие, което е постигало толкова масов ефект за толкова кратко време.

Желанието за промяна бе чудесно желание. Тя наистина трябваше да се осъществи по пътя на честното излагане на истината, на цялата истина. Но при съществуващите реалности това бе пълна утопия.

На мястото на истината се появи псевдо-истината. „Истина“ която обслужваше лични, групови, партийни интереси. „Истина“, която в нарушение на писани и неписани закони – юридически, морални, етични сложи унизителен етикет на хиляди честни българи, а позволи истински „доносници“ – кариеристи, нагадия (нагаждачи и други негодя) и подобна морална измет да стигат до лидерски позиции на партийни кресла, до съдийски мантии и позиции на конституционни защитници и тълкуватели, до ръководители в изпълнителната власт, до позиции, от които да размахват пръст и да наставляват и поучават нацията. Недопустимо бе и е да се насажда и поддържа в публичното пространство внушението, че „сътрудник“ е равно на „доносник“. Антидемократично и антиконституционно е да слагаш унижаващ етикет на цяла общност имала честта да работи за националната институция РАЗУЗНАВАНЕ. Нима и днес няма доносници и доносничество например във всички партийни централи без изключение, но никой не използва етикета за всички в партията?

С тази продължаваща четвърт век кампания се бие по институцията, нейния авторитет и нейната работа и днес. Може ли разузнаването да оперира без

сътрудническа база? Как МВР ще води ефективна борба с организираната престъпност без агентура и сътрудници и без подкрепа на обществото? Какво постигнахме с това, че „извадихме очите и отрязали ушите“ на държавата (цитирам юристконсулта на ЦРУ Морис Соверн) когато отзовахме българските разузнавачи, работещи под дипломатическо прикритие зад граница?

Камо гредяши, Господи?

Сигурно са десетки публичните ми изяви срещу грубите извращения в този „процес“, срещу използването му не само срещу политически противници, но за налагане ред и послушание и в собствените партийни редици, срещу поява на новопълнени „картончета“, за рекетиране на бизнесмени, журналисти, политически анализатори и още и още... За илюстрация ето само няколко заглавия на мои публикации, които дават идея за какво става дума: „Тежък политически прецедент“ (в „Демокрация“ от 06.12.1990 г. по повод „разкритията“ за Петър Берон.); „Черен пазар за държавна тайна“ (в „Отечествен вестник“ от 13.12.1990 г.); „Индулгенции за гузна съвест“ (в „Репортер“ от 13.12.1990 г.); „С досиетата сега се преследва вътрешно-партийния враг“ (в „Врабец“ от 03.11.1992 г.); „По делата (оперативните) ще ги познаете“ (в „24 часа“ от 09.11.1992 г.); „Отворен е черен пазар за досиета“ (в „168 часа“ от 10.11.1992 г.); „Индулгенция за непорочност може да се извади и от кутията на Пандора срещу хилядарка“ (в „Труд“ от 16.12.1992 г.); „Политиците да се оценяват по делата, а не по „досиетата“ (в „24 часа“ от 22.06.1993 г.);

И какво?

„Спечелих“ обвинението „той е един от тях“ (доносниците) и „иска да ни прати за зелен хайвер“ като ни плаши с „кутията на Пандора“.

За съжаление обществото се нагълна „със зелен хайвер“ и преглътна сервиранията му комисия, която разединява нацията, в никакъв случай не изпълнява функцията си да се стигне до катарзис, но така е била планирана. Този орган, който с нищо не допринася, а по-скоро пречи на националната сигурност, получава от бюджета ни, от нашите пари, които държавата ни удържа чрез данъци повече, отколкото Държавната агенция за разузнаване (ДАР). Това е смешно. Разузнаването е докарано

до такова финансово състояние, че въобще не може сериозно да мисли за създаване на агентурни позиции, защото това струва твърде много пари.

А сега, някои новоизлюпени специалисти надават глас, че се е давало много за разузнаването, да се премахне или да се обедини военното и външното разузнаване, за да се спестят пари.

Не може да се върнем обратно назад. Белята беше направена и тя не е толкова във факта, че досиетата отидоха в Комисията, а в изманипулираното и наложено „разбиране“, че сътрудничеството с тези държавни органи априорно е мръсна работа. Това разруши много предпоставки за тяхната успешна работа днес и лиши специалните служби от подкрепата на обществото.

Наистина е резонно да се запита защо трябва да има Комисия с бюджет от 16 млн. лева, след като има към Министерски съвет Държавна агенция за архивите? Нека с допълнения в закона да се каже точно какво продължава, какво се чете, какво се публикува и как се публикува. Не съм за това архивът на специалните служби да се премахне, но да отиде там, където му е мястото. А на журналистите, писателите, историците да не им се отказва достъп до тези материали, но не и до такива, които продължават да представляват държавна тайна. И все пак да спазват определени етични и морални норми и да не лепят етикети и да произнасят присъди само защото има някакво картонче или „дело“ без значение какво има в него.

Отварянето на „досиетата“ беше обективна необходимост. Познаването на историята е задължителен елемент на демокрацията. Но историята такава каквато е, а не такава каквато се опитват да я пишат „победителите“. Защото голямата част от „сътрудниците“ не са били „клеветници и доносници“, а са били достойни българи, които много често с лишаване от лично спокойствие, а не рядко и с поемане на реални рискове са служили на Род и Отечество. На тях обществото дължи благодарност!

А тези, които наистина са доносничели, манипулирали са факти в свой личен интерес и за своя изгода и са рушили човешки съдби – мястото им наистина е на буните на историята. Но за съжаление и днес твърде много от тази „порода“ щъка и трови нашето ежедневие.

„ОТКРИТИТЕ ВЪПРОСИ“

ПОСЛАНИК
ЛЮБОМИР ШОПОВ

Поредното честване на годишнината от Илинденско-Преображенското въстание 1903 г. на Петрова нива преминава под патронажа и с участието на президента на Република България. Този факт е израз на уважение към историческото значение на това събитие отпреди 114 години за тракийското патриотично движение. Въстанието, заедно с геноцида, осъществен от османските власти над българите от Тракия и Мала Азия десет години по-късно, са върхови събития и отправни точки за развитието на две направления, които имат пряко отношение към възможностите за тълкуване и решаване на Тракийския открит въпрос между България и Турция.

Първото събитие се отнася до спецификата за изграждане и развитие на организирана дейност на българите в пределите на Османската империя в началото на миналото столетие, за защита на собствените си интереси с крайна цел-освобождение и присъединяване към България. Въстанието е жестоко потушено, но героизмът на участниците в него и макар и малкото, но успешни удари в слабините на Султана, водят до извличане на немалко изводи и поуки.

Второто събитие, в резултат на което от турските власти са избити 60 000 български мъже, жени и деца, а други 280 000 (с каквото могат да носят на гръб и на ръка) са прогонени със заплаха за живота към България, слага началото на Тракийския въпрос в свършено нова светлина и измерения. Конфискуването на над три милиона декара частна земя на българи-поданици на Османската империя в периода 1913–1925 г. и изтласкването под икономически натиск от техния поминък на нови десетки хиляди наши сънародници завършва с подписването на Ангорския договор от 1925 г. и ликвидирането на близо половин милионното българско присъствие в Османската империя. Унищожени са училищата, църквите, културният, духовният и стопанският потенциал на напредничави хора, които по същество развиват успешно турската икономика от онова време. Преди геноцида от 1913 г. българското население в Тракия е преобладаващо по брой над гръцкото и турското поотделно.

Българската държава не се стреми да вникне сериозно и да се заеме с разрешаването на Тракийския

МЕЖДУ ДЪРЖАВИТЕ И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ТЯХНОТО РАЗРЕШАВАНЕ В ПЕРИОД НА МНОГОПОЛЮСНИЯ МОДЕЛ В ПОЛИТИКАТА

въпрос. И преди десетилетия и сега той се разглежда предимно през призмата на проблем, който може да създава главоболия за властта, тъй като неминуемо води до разпрания с Анкара във външен план. Той е пряко или косвено свързан и с вътрешно-политическия живот в България.

Ръководствата на тракийското движение в различните периоди на развитието на България – по царско време, през социализма и сега прецизират своите виждания за характера и измеренията на Тракийския въпрос. В крайна сметка, днес позицията на СТДБ е свършено ясна. Тракийският въпрос има исторически, политически, дипломатически и имуществени измерения. Той не е частен въпрос (както Турция твърди и българските власти днес се съгласяват), а има двустранен междудържавен характер и следва да бъде разглеждан отделно от другите стандартни и общоприети въпроси на българо-турските отношения. Международните договори за геноцид и престъпления срещу човечеството ГО поставят в свършено нови измерения и създават предпоставки за подпомагане на неговото разрешаване и по многостранен път – с участието на „външни“ партньори.

Избирането на Доналд Тръмп за президент на САЩ и тежките вътрешнополитически борби отвъд океана имат пряка връзка с нова ситуация на планетата. Битката за надмощие не цели промяна на външнополитическия курс на САЩ като цяло. Скрито, но в основата на всичко са интересите на всички са интересите на лобитата, които разпределят стотици милиарди долара печалби от агресията на американския и световния

спекулативен капитал и на военно-промишления комплекс в Афганистан, Либия, Ирак, Сирия и др.

В ход е изчерпването на икономическите възможности на неолибералния етап на капитализма. Това се вижда от положението в САЩ, Европейския съюз, Япония и техните „съюзници“. Държавите от БРИКС – Китай, Индия, Бразилия, ЮАР и Русия, са вече изравнени по общ БВП с останалите поотделно. Без съмнение в перспектива ще ги изпреварят. Под въпрос се поставя икономическата доминация на САЩ и Запада. Във военно-стратегически план Руската федерация сама е в състояние да възпира и да балансира глобалистичните амбиции на Вашингтон. Москва работи за нови съюзи и среща разбиране сред големи и малки държави, които търсят възможности за справяне с развитието в рамките на Устава на ООН и нормите на международното право. Идва краят на еднополюсния модел на управление на световните дела.

Мястото на България в тази нова ситуация е незабавно. За 27-те години на т.н. преход тя бе разорена и ограбена. С влизането си в ЕС и НАТО тя пое тежки задължения, които допълнително затрудняват положението на хората. От държава с БВП от 25 млрд. щ. дол., 9 млн. население; 140 000 армия, 300 бойни самолета и 3 700 танка; с безплатно образование, здравеопазване и безспорен международен авторитет, която беше на 27-мо място в света – сега „просперираща“ според новите власти България с БВП 50 млрд. щ. дол. – е трайно на последно място в ЕС и

няма реални гаранции за своята сигурност по линия на НАТО. Още по-зле – България е дори в световната опашка – с „останало“ население от около 6 млн. души, с тенденция в близките десетилетия българите да станат малцинство сред цигани и турци; няколко самолета, 15-тина хиляди недоокомплектовани войници, с висока степен на неграмотност и визия за оцеляване, изцяло зависима от Брюксел и Вашингтон.

Затова пък България има нова политическа класа, която видимо няма намерение да работи за запазване на българския характер на държавата, да се захване за демографския проблем, за образованието и здравеопазването. Властта през годините на т.н. преход работеше преди всичко за запазване на статуквото и за лични интереси, като фиктивно изпълняваше и изпълнява ролята на „майка“ на народа.

На този мрачен фон, за който може още дълго да се говори и пише – възможностите за разрешаване на въпроси като Тракийския не са благоприятни.

Над 70 държави в света вече са собственост на трансконтинентални корпорации, които ги управляват посредством марионетни правителства, изпълняващи преди всичко волята и намеренията на силните на деня. България е сред тях. В този смисъл ролята на политическите сили за формиране на собствена национална вътрешна и външна политика е силно ограничена. В нашата страна за 27 години се изредиха хиляди политики – но не се появи поне един държавник. От особено значение е и фактът, че българската политическа прослойка е в двойствена зависимост от неолибералния натиск на Турция, която благодарение на ДПС и продажността на българските политически играчи, вече „владее“ районите със „смесено“ население, турцизира българомохамеданите и ислямизира циганите. Бездействието на българските власти – що се отнася до тези процеси, а и не само до тях – е равнозначно на национално предателство.

На преден план сега излиза задачата за възстановяване на държавността в България. Тенденциите за връщане към многополюсен модел на между-

държавните отношения в света дават надежда, че в бъдеще България би имала шанс да излезе от ролята на „слуга на повикване“ и да отстоява собствените си национални интереси като една Унгария например. Но затова е необходимо разбиване на статуквото, което обслужва властта и личните и интереси, но не и интересите на държавата в необходимия обем и характер. Върх трябва да вземат новите поколения българи – неокалани от мръсотията на разорението на собствената си държава и народ през годините на „прехода“. Стотици от тях, постигнали отлични позиции на Запад се завръщат у дома и вече разполагат с компетенции и връзки по света и са в състояние да търсят честни и прагматични пътища за развитие на страната. Тези хора не са бедни – да се надяваме, че няма да крадат като „политическата класа“ на статуквото.

Обективното познаване на българската история, в т.ч. и на Тракийския въпрос има значение за формирането на техните позиции във вътрешен и във външен план. Ежегодното провеждане на научна конференция в деня на честването на Илинденско-Преображенското въстание на Петрова нива, организирано от СТДБ и от Тракийския научен институт изпълняват и функцията да напомнят на днешната власт за геноцида на българското население в Османската империя през 1913 г., както и да зареждат с факти и документи подрастващите поколения, така че да не повтарят продажното политическо поведение на предходните „елити“.

СТДБ информира дипломатическия корпус в София, както и отделни структури на ЕС за същността на Тракийския въпрос. Позицията да не се търси конфронтация и политиканстване, а взаимно-приемлив вариант за конкретен диалог с Турция е разбираема. Този прагматичен подход създава предпоставки за сътрудничество и активиране на международното внимание в случай на по-благоприятна ситуация за поставяне на Тракийския въпрос в неговата цялост. Големият проблем е нежеланието на българските власти да се обвърнат с лице към този тежък проблем и да застанат на здрави национални

позиции – такива, каквито предлага СТДБ в отговор на очакванията на потомците на бежанците и в техен интерес.

Подобно поведение стимулира опитите за разцепление на тракийското движение, така че Тракийската кауза да бъде размита, трагедията на половинмилионното българско население в Османската империя в началото на миналото столетие – забравена. На властта ще ѝ стане по-леко. Няма организирани тракийци, няма и Тракийски въпрос в интерес на Турция. **ЩЕ ОСТАНЕ САМО ЕДНО ПРЕДАТЕЛСТВО КЪМ БЪЛГАРСКАТА ИСТОРИЯ И КЪМ ПРАВАТА И ИНТЕРЕСИТЕ НА СТОТИЦИТЕ ХИЛЯДИ ПОТОМЦИ НА БЪЛГАРИТЕ ОТ ТРАКИЯ И ОТ МАЛА АЗИЯ.**

В връзка с това осмислената и благородна дейност на СТДБ за поддържане на културно-историческия дух на потомците на прогонените от Тракия и Мала Азия българи е от особено значение. Като се съобразява с инициативите и спецификата на отношенията на тракийските дружества с местната власт, СТДБ съумява да издига нивото на провежданите мероприятия, да привлича посредством в „Тракия“, електронния си сайт и контактите с централните и местни медии вниманието на обществеността в регионален и национален мащаб. Другият акцент, на който искам да обърна особено внимание е фактът, че СТДБ от години вече е в труден, но крайно необходим диалог с органите на централната власт – Министерския съвет, Народното събрание, Президентство, министерства. Единствено посредством поддържането на този диалог, който е по силите на Центъра, но не и на отделни местни организации, Тракийската кауза може да бъде ЖИВА, в името на историческата справедливост, в името на паметта на стотиците хиляди бежанци от Тракия и Мала Азия, прогонени от турските власти, изпитали ужаса на геноцида и разорението, но въпреки неимоверните трудности и лишени изградили нов живот в майка България. Дейността на Тракийския научен институт – неговите научно-изследователски постижения, в това число и настоящата конференция, имат национални и международни измерения и значимост. Корените на тракийци са жилави и здрави, съвестта им е чиста. Пътят, макар и трънлив, е ясен и единствено възможен за спасяване на българския дух и достойнството, за краен успех на ТРАКИЙСКАТА КАУЗА при възможна благоприятна вътрешна и външна ситуация.

РОЛЯТА НА ТУРЦИЯ

във функционирането на ислямското вероизповедание в България като елемент на нейната неоосманистка стратегия

Продължава от предишния брой

ДОЦ. Д.Ф.Н.
БОГДАНА ТОДОРОВА

3. Използване на човешкия капитал за изграждане на турска нация (залагайки на втората алтернатива в стратегическата визия на Т.Йозал от 90-те години на миналия век – туранизъм⁷)

изграждане на манталитет за национално (турско) величие на български граждани особено от ромски и помашки произход. В стратегията си за национална сигурност Турция определя човешкия капитал като основен фактор за стратегическа мощ – залага се на влиянието на тюркоезичните мюсюлмански народи, от пределите на бившата Османска империя (от Сибир до Адриатика). Така ще се реализира и идеята на Дианета според разбиранията му за доктрина и практика, близки до местните традиции, да бъде легитимирана турската Дирекция по вероизповеданията, като най-голямата в света по религиозните въпроси. На територията на България, Дианета участва в реставрация на джамии, помощ за училища и медресета, Коран курсове, помощи по време на Рамадан, стипендии и заплати за мюсюлманското вероизповедание.

4. Създаване на султанат и обединяване на тюркоезичното население от бившите османски предели.

Поради кюрдския проблем Турция не може да играе ролята на транснационален лидер в мюсюлманския свят, а турската роля в Сирия и Ирак води до нестабилност вътре в страната (Турция беше изключена от офанзивата на Ирак срещу ДАЕШ в Мосул и придобивките за кюрдите в Сирия). Поправките в конституцията създават свръхмощно президентство в остър контраст със сегашната парламентарна система. Поправките ще

• Новата джамия в кв. „Кирково“ във Велики Преслав е посветена на „Мъчениците за демокрация от 15 юли“ – деня на неуспешния преврат срещу Реджеп Ердоган

ция отсъства.

Ердоган шантажира Европа с бежанците, както и провокира за Тракия и Солун, подчертавайки чебленува за неоосмански халифат от Солун и Балканите до Източна Европа, Близкия изток и Либия. В-к „Катимерини“

представя изявленията като „неоосманските мечти на Ердоган“, но като прагматик той добре различава блянове от реалност. Илюзия обаче е и твърдението на гръцкото външно министерство, че Тракия е гръцка, европейска и демократична.⁸

Във в-к „Сабах“, относно съдържанието на „Националния договор“ от 1920 г. приет от кемалистите и османските турци, в частта за Западна Тракия, се посочва: „И юридическият статут на Западна Тракия за мира, който ще се установи с Турция, ще трябва да бъде определен по подходящ начин в резултат на свободно проведен референдум“. Това е част от югославския сценарий – обявяване на референдуми, като демократично средство, които в последиствие не се провеждат (Хърватия и Черна гора).

В България се подценяват амбициите на Ердоган и до момента сме свидетели на една унижителна политика с пагубни последици. Българската политическа реакция говори за индиферентното отношение на властта към публичното демонстриране на мюсюлманско себеизразяване. В България доскоро нямаше проблеми с езика в общу-

един паралелно съществуващ свят на група хора (мюсюлмани), с несвойствени както за европейската, така и за българската действителност език, поведение и начин на общуване, които често пъти водят не само до неразбиране, но и до неприязън.

Доскоро броят на мюсюлманите в България на фона на спад при християнското население не будеше тревога. След събитията в Сирия и масовия бежански поток, пропускайки през Турция за България, ситуацията се промени динамично. Трябва да се отчете броят на имигрантите и на преживяващите на територията граждани на други държави. Не е ясно към коя религия да отнесем децата от наличните и бъдещите смесени бракове, ако се има предвид ислямската традиция, според която децата от подобни бракове по презумпция се определят като мюсюлмани. Важно е тяхното разпределение във вътрешността на страната, след границата, с оглед на невъзможността за създаване на широки мюсюлмански анклавни, които в условията на безработица, социално напрежение, ще доведат до негативни последици както за самите мюсюлмани, така и за местното автохтонно население. Самите имигранти държат да съхранят етническите си и религиозни интереси, културни традиции и норми на поведение. Те могат да засилят негативните социално-икономически условия, да предизвикат междуетническо и междурелигиозно напрежение, което ще засили конфликтногения потенциал в страната.

България трябва да работи по линия на дипломатия и политически мерки:

Да не се дава превъзходство на турците от гл.т. на националния интерес

Да не се допуска задълбочаване на вътрешното разцепление в мюсюлманското вероизповедание, чрез толериране на ДОСТ, който открито обслужва турските интереси

Да се направи проучване на българските инвестиции в Турция и по-специално на бизнеса на българските политики

Да не се допуска саудитски фондации да влизат в страната под турски имена

Да се подкрепят новите радикални промени в Закона за Вероизповеданията

Да се акредитира Висшия ислямски Институт и да се контролират учебните програми и преподаватели в ислямските духовни училища

Да се защитят интересите на българското малцинство в районите със смесено население с оглед на престолящата подялба на балканското население на славяни и тюркоезично население и направеното още от Йозал изказване: „Един ден Булгаристан ще бъде наш, само че този път ще го купим!“

¹ Д-р Соня Хинкова, Сп. Дипломатия, изд. Дипломатически институт, 12/2014, с.22

² <https://www.vesti.bg/sviat/evropa/russia-i-turcia-si-podeliat-balkanite-es-mylchi-6067747>

³ Майк Пенс на среща в Подгорица заяви: Русия иска да децентрализира Западните Балкани и да ги отдели от Запада. Виж по-подробно: <https://www.vesti.bg/sviat/evropa/russia-i-turcia-si-podeliat-balkanite-es-mylchi-6067747> [16.08.2017]

⁴ а-Спекто, бр.39, 2017, Б. Чукров, Религиозна дипломатия на Саудитска Арабия

⁵ <https://www.vesti.bg/sviat/balkani/id-ne-sme-zabravil-balkanite-prosto-blahme-zaeit-6070134> [16.08.2017]

⁶ Пантюркизмът е идея за създаване единна държава на тюркските народи в Централна Азия (казахи, туркмени, узбеки, киргизи), в Закавказието (азери), но визира и турскоговорящите малцинствена Балканите. В Османската империя е свързан с дейността на големия турски реформатор Мидхат паша, два пъти велик везир и трето поколение ислямизиран българин – бел.авт.

⁷ Туран на Йозал е цял да притежава най-големите енергийни ресурси на планетата (Централна Азия), а в геополитически план ще господства над ядрото на Евразия, дефинирано в концепцията на Маккиндър, като Хартленд.

⁸ <https://www.vesti.bg/sviat/evropa/erdogan-posegna-kym-zapadna-trakiia-gyrciia-reogira-6060224> [16.08.2017]

АНКАРА ПЛАНИРА: БЕЗПЛАТНО ВИСШЕ И СТИПЕНДИИ ЗА ТУРЦИТЕ ОТ БЪЛГАРИЯ

Турция планира да премахне университетската такса за студенти от турското малцинство от България и Западна Тракия (Гърция)*, предаде Анадолската агенция.

Тези намерения бяха оповестени от вице-премиера Хакан Чавушоглу, който се среща в правителствената резиденция Чанкая с делегация, водена от председателя на Съвещателния комитет на мюсюлманското малцинство в Западна Тракия Ибрахим Шериф.

По думите на Чавушоглу предложението е било направено от Съвета за висше образование и Председателството за турците в чужбина, отбеляза БТА.

„След като министерството на националното образование подпише документа, той ще бъде изпратен за одобрение на кабинета“, заяви вице-премиерът. Той добави, че по настоящем 16 000 чуждестранни студенти се обучават в Турция, а правителството иска да увеличи техния брой, като осигури още стипендии.

Чавушоглу отбеляза, че е роден и израснал в Западна Тракия, компактно населена с мюсюлмани гръцка област, и иска от името на турското правителство да работи за професионалното и икономическо развитие на хората от региона.

СРЕЩА С ГЕН. ТОДОР БОЯДЖИЕВ

БОЙЧО ПРАМАТАРОВ

По покана на литературния клуб „Петя Дубарова“ при народно читалище „Н.Й.Вапцаров – 1925 г.“ в с. Патриарх Евтимиево се състоя среща с ген. Тодор Бояджиев. Екзархантимовци се срещнаха с големия разузнавач, общественик и писател.

Целта на срещата, очаквана и желана, бе авторът да представи новите си книги: „Разговори за разузнаването“, „Тайните операции, които промениха света“, „Наръчник на шпионина“ – 1 и 2 т., „Разузнаването“. Той ги представи и подари книгата „Спомени“, дело на покойния му баща – инж. Коста Бояджиев, книгата на Гачо Димов „Потомци на Граматиково от XX век“ и книгата на адмирал Пиер Лакост „Мафиите срещу демокрацията“.

В краткото си и съдържателно встъпително слово ген. Бояджиев подчерта, че идва с голямо желание в селото, носещо името на видния национален герой в борбата за църковна и национална свобода – Екзарх Антим I, народното читалище, носещо името на Никола Вапцаров, и не на последно място Македоно-одринското дружество „Бог на помощ“ от 1903 г., чийто печат се съхранява в читалищния

етнографски музей, предоставен от внуците на Тодор Димитров Праматаров. Генералът призова присъстващите да възстановят дружеството, съществувало преди повече от век.

Членовете на читалището изявиха желание да участват в Съюза на тракийските дружества като колективен член и читалищното настоятелство да вземе решение. В продължение на повече от час, с топлият си и вълнуващ глас ген. Бояджиев пренесе слушателите в непознатия за тях свят – в сферата на разузнаването между световните сили. В книгата си „Ким Филби“, човекът и шпионинът, разузнавачът на XX век, оживява в спомените на генерал Тодор Бояджиев. Човекът легенда, отдал живота си в служба на човечеството, освен че духом и тялом се е слял с професията си, той е преди всичко човек с бога-

та култура. С голяма любов Ким Филби се отнася към България и няколкократно посещава нашата страна и се възхищава на природните ѝ красоти и от историческите паметници.

Чрез обемистия си труд „Разговори за разузнаването“ ген. Бояджиев запозна читателите с част от големите разузнавачи на Съветския съюз и САЩ.

С кратко експозе ген. Бояджиев се спря на издадените от него книги на Коста Бояджиев – заслужил деятел, лесовъд. Спомени, написани на достъпен и увличащ стил, те характеризират бащата на автора като човек с твърд характер, уверен и убеден социалист, чийто живот се характеризира с нелегална борба, арести, затвор, концлагер, безработица, а и творчески – до края на живота, обичащ хората и природата.

Характеризира книгата

на Гачо Димов „Потомци на Граматиково от XX в.“ така: „Уникална книга за Граматиково, за всички, които обичат родния си край“.

Авторът подари за втори път 17 тома негови и други книги на читалищната библиотека.

Жените от пенсионерския клуб поднесоха вкусни, домашно приготвени ястия и сладкиши – израз на българското гостоприемство. Фолклорната група го поздрави с китка народни песни.

На рождения си ден 10 октомври Тодор Бояджиев бе засипан с чудесни пожелания, поздрави го и в Централното ръководство на СТДБ. Тогава той каза:

„По абсолютна случайност точно в този ден, а и на следващия, получих неочакван, но интересен подарък. Первый канал на руската телевизия излъчи премиерно двусериен филм, посветен на „Шпионина на XX век“ Ким Филби. Между многото участници във филма (голямата част от които познавам лично) има двама чужденци. Англичанинът Филип Найтли, с право обявен като биограф на Филби, и българинът Тодор Бояджиев обявен като „приятел и биограф на Филби“. За мен е чест!“

БОГОВЕТЕ НА ТРАКИТЕ – В МУЗЕЯ НА КЪРДЖАЛИ

В Регионалния исторически музей в Кърджали е уредена изложбата „Боговете на траките – бронзова пластика от светилището при село Дрангово“, която включва 39 уникални бронзови статуетки, свързани с религиозните вярвания на траките, датирани към първи век преди новата ера – трети век от новата. Изложбата е част от културните прояви, посветени на Деня на Кърджали – 21 октомври, на която дата преди 105 години Кърджали влиза в границите на България.

Статуетките в голямата си част са на Тракийския конник, известен като Херос – най-популярното божество на тракийските племена, населяващи Родопите в периода 1 в. пр. н. е. до края на 3 и началото на 4 в. от новата. Любопитното е, че в изложбата са включени и фигурки на древногръцките богове Зевс, Хера, Хермес, Аполон. Тази колекция показва бо-

■ Даниела Коджаманова

жествата на траките, населяващи Родопите, разказа Даниела Коджаманова, директор на Регионалния исторически музей в Кърджали.

И още нещо уникално има в тази изложба на статуетки на тракийските богове (и не само тракийски). Тя се появява със закъснение от 5 години, а в основата ѝ стои иманярска история.

През 2012 година вследствие на иманярски действия жител на пограничното кирковско село Дрангово с металотърсач открива бронзовите статуетки на място край граничната бразда, което се оказва тракийско светилище. Много бързо служителите на БОП, тогава служба към Регионалната дирекция на МВР, попадат на следите му и предотвратяват разпилването и разнасянето на тази находка, разказа Даниела Коджаманова. Тя самата има възможност да види бронзовите фигурки в деня, в който са били задържани в качеството си на

вещо лице. Видяла и самото място, където са намерени.

„Това, което е интересно, е, че светилището се намира на самата граница между България и Гърция, като граничната бразда го разделя на две сравнително еднакви части. Тоест имаме ситуация, в която съвременната граница разделя един археологически паметник и илюстрация, как съвременните граници разкъсват културното наследство на планината“, коментира Коджаманова.

По думите ѝ могат да се направят паралели с намереното край Дрангово и находки не само от Перперикон и Татул, а и на още много места из Родопите. „Те показват една древна култура, която за съжаление ние все още не сме разкрили изцяло. Показват обаче интензивен живот в тази част на Родопите през периода 1 в. преди новата ера – 3 век след новата“, каза още директорът на Регионалния исторически музей Даниела Коджаманова.

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакционната колегия на вестник „Тракия“ поздравяват рождениците на Съюза през месец ноември:

Андрей Печилков – Смолян 1 ноември 1936 г.
Димо Карабелов – Бургас..... 2 ноември 1948 г.
Костадинка Димитрова – Казанлък 4 ноември 1933 г.
Недялко Комнев – София..... 4 ноември 1929 г.
Димитър Ошавков – Айтос 4 ноември 1941 г.
Димитър Иванов – Хасково 5 ноември 1974 г.
Василиос Меллинос – София..... 9 ноември 1947 г.
Димитър Михайлов – София..... 10 ноември 1944 г.
Димитър Шалапатов – Хасково .. 11 ноември 1954 г.
Стефан Танев – Ивайловград 12 ноември 1962 г.
проф. Делчо Порязов – София.... 14 ноември 1932 г.
Ангел Петров – Хасково 17 ноември 1951 г.
Диана Славова – Хасково 18 ноември 1963 г.
Краснодар Беломорски – София.... 18 ноември 1953 г.
Милен Люцканов – София 22 ноември 1958 г.
Янка Спасова – Търговище 23 ноември 1942 г.
Тодор Корув – София..... 24 ноември 1942 г.

СЪКРОВИЩЕ ОТ СЕЛО СВИРАЧИ – НА ИЗЛОЖБА В НОРВЕГИЯ

Апликации от колесница, открита край ивайловградското село Свирачи, е показана на впечатляваща изложба в Норвегия. Експозицията „Легенди в злато. Тракийски съкровища от България“ е организирана от Министерството на културата, Националния исторически музей и Градския музей в Берген. Инициативата е подкрепена от Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежки финансов механизъм. Изложбата представя за първи път пред норвежка публика богатото културно наследство на древните обитатели на българските земи. Тя се открива в старинния Берген – средновековната столица на Кралство Норвегия, и ще продължи до 10 декември. Подредени са 603 експоната, датирани от средата на II хил. пр. Хр. до IV в. сл. Хр., и превърнали се в емблеми на тракийското изкуство. Апликациите от колесница от с. Свирачи се показват за първи път извън България. Те са открити от известната археоложка Гергана Кабакчиева преди 15 години при разкопки на Могилата при село Свирачи – един от най-големите ранноримски некрополи. Реставрирани са в Националния исторически музей. Ценните археологически находки са покривали ярема на един от двата коня, с които е била погребана знатна тракийка – владетелка на „Вила Армира“. Изработката им е изключително прецизна. Върху по-големите пластини са изобразени сюжети от култа към бог Дионис. Знатната тракийка също е изобразена върху една от апликациите заедно със съпруга си и двете си деца.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А

Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталоген
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, Георги ДИМИТРОВ -зам. гл. редактор,

проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ

e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА

СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSABGSG

Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Валентина АНГЕЛОВА (Бургас) – 0879 545 115; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67;

Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53;

Анета Георгиева (Хасково) - 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

Най-старата църква в Родопите

■ Може би сте виждали много такива християнски храмове. Но този със сигурност е по-различен от всички тях

Старото борческо село Голямо Суванли, близо до Ивайловград, наричано от турците Алтън Суванли, наброявало 700 къщи, с около 3200 жители. Чумната епидемия в началото на XVII век унищожава масово населението и принуждава останалите живи да се преместят на десния бряг по течението на река Бяла река. Поради гористия терен по-малка част от тях се заселват на високото бърдо и така се основава ново село с две махали, които по-късно се оформят в две села – Горно и Долно Суванли.

Село Долно Луково (сега в община Ивайловград) се е намирало в пределите на северна Византия и това обяснява ранното приемане на християнството. До 1750 г. център на християнската религия е мъжкият манастир „Свети Георги“. Днес там са лозовите масиви, а местностите носят наименованията „Дяда“ и „Манастира“. Непосредствено след чумната епидемия и преместване на местоживеенето от дясната страна по течението на Бяла река необходимостта от храм нараства.

Било още по османско време и почти невъзможно било да се вземе разрешение за строеж на църква. Затова местните хора постъпили хитро и казали на бея, че строят обор, в който преминаващите пътници да могат да оставят животните си за през нощта. Като погледнете църквата отвън, ще видите, че наистина по форма наподобява на обор – никакви украси, никакви куполи и камбанарии.

Местните хора явно били голяма работа, защото според легендата запретнали ръкави и крачоли и успели да построят църквата „Св. св. Константин и Елена“ само за седем дни. При това работели предимно нощем. А когато една сграда била завършена и покрита, османските власти нямали право да я съборят. Годината била 1806.

Освен че не можело да се строят църкви, съвсем пък и дума не можело да става да се издига камбанария (и то на направена с хитрост църква!). Затова на едно дърво хората вързали

дървено клепало и казват, чак до Горно Луково се чувало. Клепалото днес го няма, но дънерът в двора на църквата е от същото онова дърво.

Може би сте виждали много църкви. Може би сте виждали и много стари църкви. Но тази със сигурност е по-различна от всички тях поради няколко причини:

Всички стенописи в храма „Св. св. Константин и Елена“ са правени от местни художници, които са рисували директно върху глинена мазилка. Използвали са само естествени бои, направени от растения. А сцени като Страшния съд са нарисувани според разбиранията на художника. Прелюбодеецът е с камък на врата си. Лъжецът е обесен за езика си. Дяволите са като излезли от детска книжка с картинки, а в казани тук-там се варят грешници с неизяснени грехове.

Друго нещо, което рядко ще срещнете в старите български църкви, е, че тя има две отделения за миряните, мъжко и женско. Дори кръщението се е извършвало в отделените за това места, като мъжката рожба е кръщавана в мъжкото отделение, а женската – в женското.

Всяка дръжка на дървените столове за вярващите е с форма, различна от всички останали.

Това е една от малкото църкви, в които имат аязмо в самия олтар.

В селото е имало човек, който е бил монах в Света гора и той е донесъл полилея на църквата оттам.

И до днес, над 200 години по-късно, са запазени прекрасните гравюри на иконостаса, изобразяващи богатото разнообразие на селскостопанските култури, отгледани в този регион. Изографисаните икони по стените са разкрили своя бласък само като са били измити със солена вода и са възстановили истинските си цветове, а женското отделение е превърнато в своеобразен музей на селския бит от онези времена.

През 1990 г. църквата е обявена за паметник на културата, като за местното население тя си остава „старата църква“.

